

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ є одним із основоположних прав людини і громадянина, що забезпечує становлення демократичного суспільства. Особливо актуальним забезпечення надання та оприлюднення інформації набуває в умовах глобалізації, коли інформація є фактично одним з основних чинників, що впливають на розвиток сучасних суспільних відносин. Статтею 34 Конституції України гарантується право кожного на вільний збір, зберігання, використання і поширення інформації. Одержання та поширення інформації закріплено і Загальною декларацією з прав людини. Правове регулювання доступу до інформації здійснюється також іншими нормативно-правовими актами, особливе місце серед яких займають Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про звернення громадян», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні».

Відповідно до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації», право громадян на доступ до інформації реалізується зокрема шляхом подання інформаційного запиту. Так Стаття 19 цього закону передбачає, що запитувач має право звернутися із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту. Запит може бути індивідуальним або колективним та подаватись в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача. Головне, щоб в ньому містилась інформація про запитувача (наприклад ПІБ), його адреса, можна також вказати адресу електронної пошти та номер телефону. В запиті треба вказати загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо є такі відомості. Звичайно, якщо запит подається в письмовій формі, він має бути підписаний із зазначенням дати звернення.

Інформація, її оприлюднення та надання за запитами громадян, є однією з найважливіших гарантій в процесі становлення демократії, забезпечення відкритості та прозорості влади. Так, зокрема стаття 40 Конституції України гарантує право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, які, в свою чергу, зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Відповідь на запит про отримання публічної інформації повинна бути надана запитувачеві не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання такого запиту, або, у випадку значного обсягу інформації, не пізніше двадцяти робочих днів, з обґрунтуванням такого продовження. Плата за отримання інформації може встановлюватися лише на відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк, у тому випадку, якщо обсяг запитуваної інформації перевищує 10 сторінок. Однак це не стосується інформації про себе та інформації, що становить суспільний інтерес.

Слід зазначити, що запит про доступ до інформації є далеко не єдиним засобом реалізації права на інформацію громадянами, крім нього також передбачені звернення громадян до органів державної влади та місцевого самоврядування у формі пропозиції, заяви чи скарги. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законодавством. Також не може бути відмовлено особі в праві на доступ до інформації, крім випадків, коли інформація є конфіденційною, таємною або службовою інформацією з обмеженим

доступом.

Варто наголосити, що за порушення права громадян на доступ до інформації, неправомірну відмову в наданні інформації, законодавством України встановлені механізми відповідальності та відновлення порушеного права. Так у випадку ненадання інформації за запитом протягом встановленого строку, надання неповної або недостовірної інформації, або неправомірну відмову у її наданні, запитувач має право оскаржити рішення, дії чи бездіяльність розпорядника інформації до керівника розпорядника, вищого органу або до суду.

Контроль за дотриманням законодавства, що регулює право людини на доступ до інформації має першочергове значення у механізмі забезпечення ефективної реалізації та захисту прав у громадянському суспільстві.

Тому у випадку порушення Вашого права на інформацію, краще не зволікаючи звернутися до компетентного органу для його відновлення.